

МИТРОПОЛИТ
ІАРИОН

ЛЕГЕНДИ
СВІТУ

ПАРИЖ
1 9 4 6

ЛАС.

†

На могилахъ нашихъ, Архивъ
и Музейъ Императорскаго
Палаца, горахъ в. Шанъ Линъ.

Берлинъ, 15-го числа мая

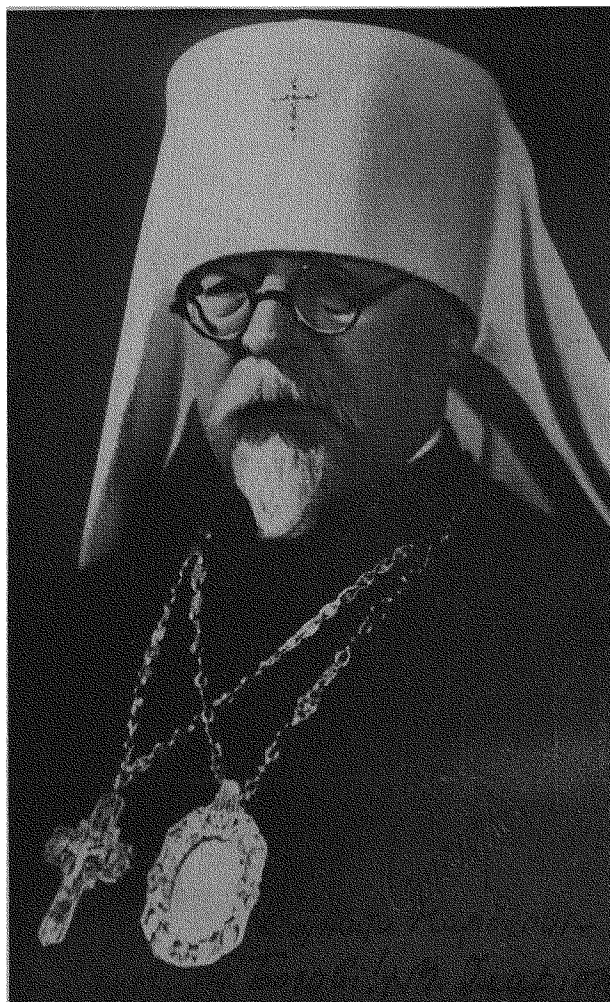
1920-го года Императору.

ЛЕГЕНДИ СВІТУ

*Цю книжку видруковано на папері
офсет. Перші 2.000 примірників по-
нумеровано від ч. 1 до 2.000.*

№.150і.

Служити Народові — то служити Богові.

Митрополит ІЛАРІОН

ВИДАВНИЦТВО «НАША КУЛЬТУРА» Ч. 1

Митрополит ІЛАРІОН

ЛЕГЕНДИ СВІТУ

diasporiana.org.ua

П А Р И Ж

1 9 4 6

Tous droits réservés.

Всі права передруку застережені.

*Copyright by the Author and
Editions J.A.B. 70, Fg Poissonnière,
Paris X.*

I

НА ВОЛЮ З В'ЯЗНИЦІ ЖИТТЯ

К В І Т И

Неред Господом Ангол Молитви ззарання
 Стоїть із квітками край Трона,—
 Він обёртає в квіти всі людські благання,
 Що линуть до Божого лона.

Тихий Ангол Молитви тонкими руками
 Сплітає віночки препишні,
 І при Божих Стопах розкладає рядками,
 Щоб зволив цю Жертву Всевишній.

Нижні пахощі райські стоять перед Троном,
 І чує Бог людські Моління,
 І несуться невинно Небесним Сіоном
 Гарячі святі Піснопіння...

І приймає Бог людські Молитви болючі,
 А квіти додолу вертає,—
 І всю землю прикрашують дари пахучі,
 Як Благословення безкрає!..

СОЛОВЕЙ

В Раю жила Божа пташина,
 Господня співачка ясна,—
 Адам пестив птаха, як сина,
 Й його покохала вона.

По-ангольськи пташка співала,
 І в серці зростали лелії,
 Й раділа душа досконала
 У промінях райської мрії.

Співала пташина дні й ночі,
 Ім'я їй було соловей,—
 І слухать Адам був охочий
 І днями, і серед ночей.

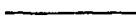
Бувало, сидить на калині
 Й мережку плете птах із мрій,—
 В Адама в очах блиски сині,
 У Єви огонь із-під вій.

Пташина, як Ангол співала,
 Й раділи всі Божі творіння,
 І неслась до Господа хвала,
 Як жертва Творцесі весіння.

Та вигнаний був Адам з Раю,
І плакав за пта́хом в печалі,
І пташка стужилась докраю,
Й до Бога ли́ла свої жалі.

І милість поклав Бог над ними,
Й дозволив іти в світ пташині,—
Й піснями своїми журнїми
Вона світ розважає й нині.

І тужить пташина за Раєм,
Й Адама в піснях споминає,—
І в співі ми мрії збираєм,
І сниться нам щастя безкрає...

НА РІКАХ ВАВИЛОНСЬКИХ

К олись гебрéйців до неволі
 Забрано в гордий Вавилон,
 Пішли й царі на ласку долі,
 І занімів Святий Сіон.

Й вони над річками чужими
 Сиділи й плакали всі в тузі,
 Пророки ж співами журніми
 Навчали їх, як Божі друзі.

Й лилася тужно пісня в горі
 За втрачені ясні свободи,
 І в сльóзах слухали їх зорі,
 Й шептались млісно тихі вóди.

Найтяжчий сум — то сум за волю,
 Коли криваво серце плаче,
 Коли душа вмирає з болю,
 І слово губиться гаряче...

Й Пророки тужно душу рвали,
 Крик серця нісся до Єгóви:
 «Хіба не вóнні наші хбáли,
 Що Ти забув Свої нам мови?»...

Й усе заслухалось навколо,
Спинились в річці сині хвилі...
Та низько всім схилилось чо́ло,
Й співають Пророки вже невсилі...

Й на вёрбах тихих та плакучих
Чуйні повісили бандури,
І в мріях бо́лізно пахучих
Вертались на Сіонські мури...

Аж ось надходить їх сторо́жа,
Проро́ча пісня й їх схопи́ла :
« Заграйте й нам, голо́то Бо́жа,
Якщо не хочете на ві́ла! »

І тихо стало в чистім полі,
В Проро́ків серце рветься з му́ки :
« Заграти воро́гу в нево́лі?
Хай Бог вскоротить наші́ руки! »...

Й Проро́ки шепчуться в нараді,
Говорять очі замість сло́ва,
Чекає ворог лю́тий в зваді,
Та пісня враз уже́ готова :

Один по́ одному Проро́ки
Собі враз пальці відтинали :
Не втіша́ться від гри жорсто́кі
Кати трипро́кляті — шака́ли!

І крикнули Проро́ки в тузі :
« Та як же можуть грати́ безпа́лі! »
І руки витягли в печалі,
А лю́д завмер в грізній напрузі...

А з неба мóргали їм зорі
І йшли купатись в тихі води.
Й не втратив чести люд у горі,
Й росла надія до свободи!..

ЛЮБОВ САТАНУ ПЕРЕМОЖЕ !

есеться в Юдеї довкола :
 « Яка це додбрана пара :
 Заможний веселий Нефтола
 Й чесвотна красуня Тамара ! »

Подружжя жилó, як в Сіоні,
 І вéсело їм при роботі :
 Щастить, мов в Єгóві на лоні,
 Як ділимо труд по охоті.

І пісня на ўстах в Нефтоли,
 І світиться щастям Тамара,—
 І сонця яснóго нікóли
 Не крила грезóва їм хмара.

Та заздрить диявол на згоду,
 І сіє по світові свáри :
 Наслав на подружжя негоду,
 Й не світяться очі в Тамари...

Нефтола потémнів, як хмара,
 Забула за щастя дружина :
 Безплідна вродлива Тамара,
 А він сподівавсь собі сна...

І вкрилися сумом їм чо́ла,
Неначе мерлець ліг у хаті :
Мовчить, як пустеля, Нефтола,
Надії його всі розп'яті...

І шепче диявол Нефтолі :
« Немає путі, крім розвóду! »
І зморщки рівцями по чо́лі
Руйнують Нефтолину вроду.

А злий перелесник шепоче
Щохвилі в Нефтолині уші :
« Таж дасть тобі сина охоче
Найперша красуня на суші! »

І ходить Нефтола, як хмара :
« Розв́естися конче я мушу! »...
І сохне трояндна Тамара,
Із слізьми вже вилила душу...

Й добився Нефтола розвóду,
І в тузі звіщає дружині :
« Не вільно спинять свого роду,
Єго́вин наказ це лю́дині!

Візьмі ж у маєтку мойóму,
Що любиш понад свою душу,
Й вертайся щасливо додому,—
Шукати я іншої мушу »...

До мужа дружина припала,
Стражданням покрилося чо́ло :
« Єго́ві нехай буде хя́ла
Й за те, що Він дав нам, Нефтоло! »...

Як ніч простягла свої крила
Над людьми, всевладна та дужа,
Тамара всю челядь збудила,
Й наказу дала їй про мужа :

« Беріть чоловіка із ложем,
І тихо несіте за мною :
Ми Правді святій допоможем
Боротися з злим сатаною! »

Як сонце підбилося вгору,
Нефтола встав в хаті Тамари :
Чи може накликав він змору,
Чи може диявольські чари?...

Півсонний, поводить очима
То з ласкою, то із докором,—
Завмерла жона під дверима,
Й Нефтолу любовним їсть зором...

Й Тамара несміло Нефтолі :
« Взяла, що люблю понад душу...
Ти дав мені вибрати по волі,
Тобі ж довіряти я мушу »...

І з дива застиг весь Нефтола :
Чи дійсність це все, чи омана?...
І каже дружині спроквола :
« Вертаймось додому, кохана!

Вертаймось, моя ти єдина,
Моя ти навіки госпоже :
Любов твоя більша за сина,—
Любов сатану переможе! »

ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

аз подорожній по пустелі
 Верблюдом їхав, й раптом звір
 Попав у шал. Нідé ж оселі,
 Куди сягне лиш людський зір!...

В страшній злобі верблюд шалений
 Відразу кинувсь на людину :
 Реве й хропе, як навіжéний,
 Й потьóком брижче пінну слину.

Злякавсь дорожній, й геть втікати,
 Верблюд жене за ним осою.
 Нема нідé й малої хати,—
 Ставай з шалéнцем сам до бою!

Та край дороги ось безодня,—
 Глибокий водозбёр порожній,—
 Чуває ще Рука Господня :
 В провалля лізе подорожній.

По стінах прірви скрізь малина
 Дереться кволими кущами,—
 Защита путнику єдина,
 І він схопівсь її руками.

Й повис дорожній в темній пащі,
Схопившись міцно за лозину :
Надії всі його пропащі,
Загине він в одну хвилину!...

Над ним верблюд, готовий впасти
На нього в шалі кожну мить,—
Й нема спасіння від напасти,
Кому ж в пустелі боронить?

Й дорожній кинув долу зора,—
А там шипить труйні гадука :
Чека голодна люта змора,
Що він впаде з тонкого сука!

Й нещасний вісить на лозині,
Готовий впасти кожну мить :
Над ним верблюд в шаленій слині,
Під ним в злобі змія шипить...

Аж ось дорожній бачить в диві :
Гризуть куща його дві миші,
І біла й чорна, й, мов у зливі,
Земля на дно спадє в тиші.

Гризуть лозину, що руками
За неї дєржиться в безодні,
Й немає їм в роботі тами,
І гострі зуби їх голодні...

Й коли на дно земля летіла,
Змія гостріла люте жало,
Й чекала жадно зверху тіла,
Бо їй в безодні жєрти мало...

Й нещасний вісить на лозині,
Готовий власти кожному мить :
Над ним верблюд в шаленій слині,
Під ним в злобі змія шипить...

А миші далі без устанку
Гризуть, й нема кінця їх праці,
Й ось-ось його покінчать ланку,
І смерть вже вірна небораці...

Аж бачить він : надка́ малина,
Сміється весело під боком,
Й жага́ забила в нім єдина,—
Він їсть малину спра́глим оком!

Й забув він все в жагучій волі :
Шаленого верблюда в слині,
Гадюку лю́тісну надолі,
І бачить світ весь у малині...

І витяг він тремтліву руку,
І рвав солодкую малину,
І заспокоїв серця муку,
І був щасливий в ту хвилину...

Й дорожній вісів на лозині,
Готовий власти кожному мить :
Над ним верблюд в шаленій слині,
Під ним в злобі змія шипить...

А миша біла й чорна миша
Гризуть в завзя́тості лозину...
Дорожній з щастя вже не дише :
Все їсть та їсть пахку́ малину!

* * *

Спитаєте, хто цей дорожній?—
Людина кожна. А пустеля
Й безодня—людський світ порожній,
Верблюди грізний — гріху оселя.

Гріх завжди нам погроза вічна,
І ми в безодні на лозині,
На дні змія — смерть обосічна,
Очікує кінця людині.

А миша чорна й миша біла,
Що все підгризують лозину,
Це день та ніч, дружина сміла,
Що в темний гріб ведуть людину.

Працює чорна в нічку темну,
Працює біла в день ясний,
А ти їси малину зємну
На все глухий, на гріх масний...

Ти все забув, — вгорі верблюда,
Гадюку — смерть голодну долі,
Аби була тобі облуда,—
Малини вонної доволі!...

Аби на хвилю насолода,
А там в безодню хоч довіку,—
Твоє життя це в рід із рода,
Ти зємний гордий чоловіку!

Несеться світ в глуху безодню,
Йому скрізь пахне лиш малина,
І забуває путь Господню
Обездорожена людина...

В ГОРІННІ ВІЧНИМ — ЩАСТЯ Й СИЛА

Водній спекотливій пустелі
 Самітний старець жив в печері,
 І тільки мовчазливі скелі
 До нього зазирали в двері.

Росла під скелею кедрина,
 Окраса голій цій містині,
 На ній гніздилася пташина
 Й співала старцю в самотині.

Й як тільки соняшні проміння
 Ще сонну землю цілували,
 Пустельник з птахом Піснопілля
 До Неба разом висилали.

І старець довгий день все з птахом,
 І полюбив його, як серце,
 І під зеленим тихим дахом
 Йому текло святе озерце.

Цвіла пташина, як та рожа,
 Й до себе старця все манила,—
 І в нім ясніла іскра Божа,
 Й зростала юна мрійна сила.

Пташина по́рхає навколо,
Та не дається ста́рцю в руки...
Й не раз бу́ло, — старече чо́ло
Вкривалось болем від розпуки...

І ста́рець з ту́ги став марніти,
Бо все хотів зловить пташину :
Вона для нього — райські квіти,
Йї він візьме й в домовину!

Бу́ло раз, сонце йшло вже спати,
І пурпур крив усю пустелю,
Пустельник сум низав край хати,
Й на сон рядив свою оселю.

Аж ось з'явилась пташка мила
Й старо́му тихо щибетала :
« В горінні вічнім—щастя й сила,
Й душа стається досконала.

Зловіть мене не скоро вдасться,
Бо легко я не дамся в руки :
В самій ловітві наше щастя,
Бо за́дум здійснений — то муки »...

І пурпуром цвіла́ пустеля,
Й співала радість у печері,—
І за́дро мовчазлива скеля
Дивилась до старо́го в двері...

СВІТАННЯ

Пташкі живуть в первісній вірі,
 І знають її сперевіку,
 І загадки темрявні й сірі
 Могли б пояснити й чоловіку.

Вони ведуть з Богом розмову,
 Й Господь знає мову пташину,
 Покірні Господньому слову,
 Пташкі звеселяють людину.

Джерело життя — то проміння,
 Що родить його сонце Боже :
 Від нього троянда весіння,
 Воно й заморозити може.

Й як сонце йде спати за море,
 В тривозі шепочуться птахи :
 Чи сонця злий дух не поборе,
 Й не пустить на світ люті страхи?

Бо сонце — то світу окраса,
 То зірка у Божої брами,
 І сила нечиста все ласа
 Закрити його назурами.

І нічка минає в тривозі
Потомлений з праці пташині :
Чи взавтра вони будуть в змозі
Служити на радість людїні?

Й над раном зриваються зó сну,
Як світить ще зóря порáння,
Й Молитву гарячу та млóсну
Співають, щоб сталось світáння.

Й Господь ці Молітви приймає,
Й наказує сонцю вставати, —
Й ясне щебетáння безкрає
Несеться в небесні Палати!

КИТАЙКА ЧОРНА — В НАГОРОДУ

дригнувся світ увесь з печалі :
 Смертельно хворий наш султán!
 Й кругом несуться щирі жалі :
 Найкращий був в Дамáску пан!

Немає другого султána,
 Як наш могутній Саладін :
 Йому скрізь слава, скрізь пошана,
 У щастя він найперший син!

Своім мечém здобув півсвіта,
 І правовірних всіх з'єднав,
 Та ось тепер, у повні літа,
 На Божий Суд володар став...

Та де ж безмежні його дóбра,
 Кому віддасть красунь-жінок?
 І чутка котиться хоробра,
 Й плететься з задумів вінок.

Таж він найперший у Пророка,
 І той йому й тепер допоможе :
 І все добро, і чорноока
 Полинуть з ним у Царство Боже!

Й почув султан ці людські плітки,
І сум покрив його, як хмара:
Народу вчитися нізвідки,
І це мені найбільша кара...

Й султан емірів всіх скликає,
Й наказ останній їм дає :
« Навчіте царство все безкрає,
Що буде справді в нім моє! »

Й понесли містом покривало,
Немов та ніч, сумне та чорне :
« Султан бере собі немало,—
Оце, що в гробі він пригорне! »...

Й китайка чорна промовляє
Усім засмученим без слова :
Усе кінець свій в гробі має,
Поглине все труна соснова...

Й в Дамаску довгий день еміри
Звіщали правду для народу :
« І босому, й царю без міри
Китайка чорна — в пагороду! »

Кипить і журиться людина,
І бачить все дірки в господі,
Та раптом смертна година
На все їй з сміхом власно : Годі!..

До солнца

ДО СОНЦЯ

кáр усе вище несеться в простóрі,
 Забув остереження бáтька суворí,
 И до сонця він мчитьсá орлом,
 Бо щастя при сонці, де вiчне промiння,
 Де чується зóряна пáхоц весiння,—
 Несеться туди напролóm!

I серце, як пташка, у грúдях трiпоче,
 Спраглива душа наднебесного хоче,
 И до щастя він мчитьсá, як птах,
 I він все iз сонцем у гордiй розмовi,
 А в спецi все меншають крила воскóвi,
 Та лицар не знає про страх.

И воскóвi в Iкáра розтáнули крила,
 Але не зламалась в душi його сила,
 I духом вiдважний не вмер :
 Засяли йому невмирущi зóрi,
 I щастя знайшов у глибокому морi,
 Що зветься Iкáрське й тепер...

СМЕРТЬ — ТО ЩАСТЯ

Д озумний Пінд́ар, і добро чинить лю́дям,
 І дру́зів надбав собі повно,
 Та тісно на світі його́ чесним гру́дям,
 Й бідує Пінд́ар невимовно!

І Зéвса молили Пінд́арові друзі
 Найбільше добро йому дати :
 Нехай доживе з ним довіку в супру́зі,
 Як з сином вселюбляча мати.

« Подай йому, Зéвсе, святого спокію,
 Пошли йому щастя ущерть! »
 І вислухав Зевс, і майнув лиш рукою, —
 Й Пінд́ара скосила вмить смерть...

НАШІ МОЛИТВИ

Господь Бог спочиває на Небі на Троні,
 З правіці Його — Божий Син,
 Святий Дух понад Ними, і громом в Сіоні
 Хваління несеться з вишинь.

Анголі виплітають Господню корону
 З палкві Молитви людей,
 І в покорі складають її біля Трону
 Із гімнами щирих грудей.

Херувими сплітають віночки рожеві
 Із людських гарячих зідхання,
 І ними прикрашують Трон Господеві,
 Як пригадку зємних прохання.

А Пречиста збирає бідноти благання,
 І духом обертає в рожі,
 І троянді весінні благоухання
 Чертоги вистелюють Божі.

І всі людські Молитви горять перед Троном,
 Як райські небесні свічки,
 І пливуть Піснопіння невпинні Сіоном,
 Немов повноводні річки...

І на Троні Господь чує людські Моління,
 Й бере їх до серця, як квіти,
 Й посилає голодним та спраглим Спасіння,
 Й до щастя ми йдем, Його діти!

ДОБРЕ СЕРЦЕ

ежала в недугі раз мати,
Зварити обіду безсила,
І сину поживлення дати
Не може вже матінка мила.

А хлопчик рве серце матусі :
« Нічого не їв я від вчора! »
І мліє вдовиця у скрусі,
Бо хатою ходить вже змора...

І хвора витягує сину
Останні збережені гроші.
А той їй : « Я миттю поліну,
І хліба куплю для розкоші! »

Ї побігла голодна дитина
Купити поживи в крамниці :
Яка це їй щасна хвилинка,
Ї трояндяться в мріях очиці!

Та раптом йому на дорозі
Старезний дідусь, як примара :
« Подай мені, хлопчику, в Бозі,—
Я три дні не бачи вже дара! »

І жéбрак витягує руку,—
Таж краці лежать в домовині!
І видно в очáх його муку,
Що голод малює людині.

Й спинився голодний хлопчина,
І дивиться з ляком на діда :
Таж в нього самого й росина
Не бáчена звчора з обіда...

Та хлопчик ураз з всього серця :
« Ось маєте гроші на їжу! »
Й мов лéгит солодкий з озерця
Утішив йому سراгу хижу.

І вдарило раптом проміння,
Й засяяв дідусь , як зірниця!...
Й почулось, мов пісня весіння
Під ранок у мріях нам сниться :

« Подав ти останнє брату,
Забувши за голод свій власний,—
Прийми ж тепер щедру заплату :
Цілющий дар Божий невгáсний! »

Й полинув дід тихо в промінні,
Немов та веселка грайліва,
Хлопчина ж стоїть в остовпінні
І вийти не може із дива...

І пташкою хлопчик додому,
І маму в обійми хватає :
Та дивно згубила всю втóму,
Й заграло здоров'я безкрає!...

І сталося в правиці хлопчині,—
Зродилась цілюща в ній сила,
Й недужий вставав в тій хвилині,
На ко́му вона лиш спочила.

Й летіла про лікаря слава,
Й за поміч всі щедро дарили,
Й безмежна проща́цькая лава
Спокійно жила з його сили.

Хто хліба дасть бідному брату,
Дає той до рук Господéві,
Й отримує долю багату,
І сили творити сталéві!

СМЕРТЬ НЕ ЗНАНА

одив раз Сам Господь полями,
 Аж ось благає поле плуга.
 І Бог прорік: « Неряд між вами,—
 Чом поле це не має друга? »

« І ніщо буду я орати? »
 Господар Бсгу промовляє :
 Черга врийшла мені вмирати,
 Й я кинув поле це безкрає »...

Аж бачить Бог, — тапцюють люди,
 А зёрно рбнить спіла нива :
 « Снішна робота жде повсюди,
 Чом вам не в думці щедрі живіва? »

« Та ми вже, Боже, по роботі,—
 Он смерть снішить уже за нами! »
 Й співають люди, чола в поті,
 Й дуднить земля в них під ногами...

Змовчав Господь, і лине далі,
 Аж ось дитя брудне й невбране.
 І Бог здригнувся весь з печалі:
 « Чому запущене кохане? »

« Та пощо це дитя вбирати,
Богли он смерть його з косою? »
Й байдужим оком зорить мати,
І їсть дитя своє осою...

* * *

Створив був Бог в Свою подібну
На світі праведну людину,
І дав творінню на оздобу
Знання життя, як Батько сину.

Та став диявол всіх навчати
Зазпять солодкої сваволі,—
І люди втратили Палати,
Й почули зёмні лиха й болі...

Й побачив Бог : не знати краще
Про час кінця свого людини :
« Щоб світу не зійти в ледаще,—
Хай смерть не знана буде знині!

Як будуть люди долю знати,
Приійинить творчу світ роботу :
Дитину кине рідна мати,
Й до праці втратять всі охоту! »

НЕЗГОДА — ТО СМЕРТЬ

І зрадливі бояри отруїли свого
Галицько - Волинського князя
Юрія II 14 квітня 1340-го року.
Історія.

ростає наш князь Юрій в силу,
І піняться горді бояри :
Будує Україну князь милу,
А ті — коромбли та чвари.

І стала Україна кричіва,
Оселя улюблена Божа,—
Бояри ж змовляють на лева,
Росте їхня зрада негожа.

Й сусіди від князя дрижали,
Не сміли ляхі і дихнути,—
А зрадні бояри-шакали
Підсипали князю отрути...

Ой плачуть в Холмі сумні дзвони,
І князя ховають похмурі,
Й несуться ридання та стони,—
Чи то по Україні, чи Юрі?...

* * *

Й здригнулись народи на зраду лукаву,
Уся Україна завмерла :
Попала вона в віковічну неславу,
Й позбавилась княжого бєрла...

І вирік Господь на зрадливі бояри,
Що з світу звелі князь-сокола :
« Гедюкою вчепляться в вас люті чвари,
Й в руїнах завмре все довкола!

І будете жити в чужинній неволі,
Й служити все іншому пану,
Й світами потягнете босі та голі,
Покинувши Матір кохану...

І буде земля ваша, щедра й родюча,
Досхочу чужих годувати,
А вас усе гризтиме несіть пекуча,
Й дитину з'їсть рідная мати...

Й на ваших обличчях заку́блється сором,
Й стидатися будете, хто ви,
А діти вас битимуть смертним докором,
Й зречуться від рідної мови...

І згинете в муках ви й ваші нащádi,
По горло скунавшись в крoві,
Аж поки смертельні не змиєте вади,
Й зростуть вам парoбстя дубові!

Та все ж, — як ви кинете люту незгоду,
І старший в вас буде в пошані, —
Тоді Я верну́ Україні свободу,
Й ви станете в Мене кохані!

І знов Україна велика воскресне,
Й до Матері вернуться діти,—
І стане вона, як кубельце небесне,
Й запахнуть в ній зоряні квіти!»...

ПРОЩУ, ТА НЕ ЗАБУДУ

Легенда Богдана Хмельницького полякам.

ив вуж в одній селянській хаті,
 А вуж несе за дружбу долю,
 В мирú жили з ним, як при браті,
 І мала хата вєбóго вволю.

Одно́го ра́зу їв хлопчина,
 До нього вуж її собі спроста́,
 Й схопіла заздрість селянина,—
 І вуж зостався без хвоста...

А вуж відразу в хлопця зуби,
 І втік в свою глибоку піору,
 Дитя ж попало в руки згуби,
 І хата труситься з роздору.

Й скупий селюк зоставсь без сина,
 А вуж безхвостий — як каліка,—
 І стала гинути скотина,
 Бо зникла вужова опіка.

Й збідніла геть весела хата,
Втекла десь доля селянину :
Сточилась нива там незжата,
А там поранив кінь дитину...

І селянин почав благати,
Щоб вуж по-братськи жив, як доти,—
Бо щось недобре біля хати,
Бо щось розплинулись гризоти!...

А вуж розсудно селянину :
« Хоч я прощу́, та не забуду,—
Життя не вёрнемо вже си́ну,
Безхвостий я каліка всю́ду!

Не може быть старої служби,—
Ми кожен лиха не забудем...
Живімо ж далі вже без дружби,
А з часом гнів свій може й збудем »...

Коли ми маємо опіку,
На неї зовсім не зважаєм,
А як загубим, то довіку
За нею тужим, як за Раєм...

П О Д Р У Ж Ж Я

« Дружина шукає чоловіка, що
загубив її, втікаючи від німців ».

Часописна оповістка.

дного разу два мисливці
У ліс густий пішли на влובה,
Й бродили гнівно нещасливі :
Були самі шпаки та сови.

Аж бачать — вовк, а з ним вовчиця,
Обоє клацають зубами.
В ловців засяли سراгло лица :
« Ще щастя водиться між нами! »

Заблисли лото дві рушниці,
І прокотились громом стріли,—
І кров дзюркóm тече з вовчиці,
Мисливці з радости присіли.

Та цілий вовк, і не втікає,
Боронить ранену дружину :
В очах завзяття б'є безкрає,
Й бере вовчицю він за спину.

Та спалахну́ли стріли зно́ву,
І вовк схиливсь дружині в ноги...
Вовчиця бачить смерть готову,—
І плиг вперед без остороги!

Й мисливця вмить вона схопи́ла,
А другий геть тікати́ від лиха...
Та вже була вона безсила,
І вмерли вдвох з мисливим стиха...

ЛИХА ЖІНКА

На все село вищить Хведора,
 І з люті всім вона відома :
 Для чоловіка непокора,
 У неї бійки й гвалти вдома.

І щó б'сказав лиш муж Хведорі,
 Та зробить все наперекір,
 Й в запеклій люті й непокорі
 Кричала зранку аж до зір.

Й життя нема вже чоловіку,
 Живим лягай в сиру могилу :
 Нема на люту жінку ліку,
 Хоч на мотузку бабу милу!

Пішов один раз муж до бору,
 Й натрапив там рясну малину,
 І спохвативсь щасливо вбору,—
 До ями впав би був без спину :

В малині яма, як безодня,
 Не остерігся — й можна впасти,—
 Не збереже рука Господня,
 То вже навік тобі пропасти!

І остеріг Іван про яму
Свою Хведору милу й коху,—
А та до лісу враз без тямі,
Й знайшла собі там зразу згубу.

На третій день згадав про милу,
Й пішов провідать чоловік,
Спустив він мотуза, й на силу
Тяжке щось з ями виволік.

А то був чорт. Й Івану в ноги
Листком волбгим постелився :
« У ямі жить не стало змоги,
І білий світ мені затьмився!

Яксь бабіще там у ямі
Колотить нами дні та ночі,—
Розсілося в пекельній брамі
Й довбё, як ворон, всім нам очі.

Тобі служити буду вірно,
Лише не кидай в яму знову! »
І стелиться до ніг покійно,
І все ведё ту саму мову.

І з чортом склав Іван умову :
Його не вкине більше в яму,
Сипне ж той гробшей, як половину,
І буде слухать, мов би маму.

Й Іван у нїждах став гадати,
Й давати ради на педуги,
І не виходять люди з хати,
І нуждарі, й ясні потуги.

Івану служить чорт віддано,
І людяним зробився з ляку :
В роботі він і пізно, й рано,
З Іваном йде на працю всяку.

Й пливають Іванові достатки,
Купається, як в маслі сир,
Нема про жінку в ямі й гадки,
Щодня йому і честь, і пир.

Та зрадив чорт одного разу,
І вліз в бояришню й мордує,
Й немає ради на заразу,
І панні ліки всі навсёе.

І йде боярин до Івана,
Й благасє доню рятувати :
« Зроблю за поміч з тебе пана,
І підеш зятем до палати! »

Іван до чорта : « Чусш, враже,
Лиши но дівчину в спокóї! »
А той йому зо сміхом каже :
« Не хочу кидати пахкóї! »

Боярин в люті чаклунобі :
« Як довя з бóлізні не встане,
Палати ставлю я соснові
В землі для тебе, мій Іване! »

Кінець приходить ворожбиту,—
Пани не вмюють шуткувати...
І бачить бідний смерть неситу,
Що топче стежку он до хати...

Й Іван шукає в горі кладку,
Як з панни вигнати потвору,
І враз прийшло йому на гадку,—
Згадав про лютісну Хведору!

Й Іван до чорта суне тихо,
І річ його ляклива й скоро :
« Втікай скоріше, буде лихо,—
На тебе сунеться Хведора! »

І кинувсь змієм чорт втікати,
Й сміється панночка здорова...
Й чаклун пішов жить до палати,
А панна сталась чаклуноба...

А наша лютісна Хведора
Живе з чортами й пині в ямі :
До всіх куслива та сувора,
Колотить всім в пекельній брамі!

З О З У Л Я

пішили зозуля та зóзул за море
 Із краю холодного в вірій :
 Далека дорога, та все перебóре
 Потреба в завязатості щирій.

Такий він тендітний, цей зóзул чутливий,
 Й підбилися змучені крила,
 Та віри не страчує птах хоробливий,
 Бо сил додає йому мила.

Він пálко кохає юначку дружину,
 І годить, як матері рідній :
 « Вже чується óстрів, і я відночину,
 Й поживу знайдú ладі бідній »...

І лине натóмлений зóзул поволі,
 І пéстить дружиноньку зором,
 А та собі прагне вже іншої долі,
 Бо жити з безсилим їй сором.

І хитра зозуля замислила зраду,
 Й шукає розстатись нагеду :
 Зрадливо підкралась до зóзула ззаду,—
 Й полинув навіки той в воду...

Й невинною кров'ю обáгрились хвилі,
Й могилу знайшов зозул в морі.
Зозуля ж радіє : « Таж зозули милі
Знайдуть мене сильні та скорі! »

* * *

Й невірній зозулі Господь вирік кару,
Яка не спишилася й пині :
« Навіки ти втратила любую пару,
І будеш ти жить в самотїні! »

Й зсталась зозуля назáвжди без пари,
Тужлива вдовиця навіки,—
У неї на літа для всіх віщі чари,
Сама ж позбулася овіки...

Й кубельця свого зозуля не знає,
Й не пестить вона свої діти :
По мужі вдовїне тужїння безкрає,
І нікому вбивцю пригрїти...

ДАТИ СТАРЦЮ — ДАТИ БОГУ

Нокниув тихо світ Микола,
 Й во ньому плачуть тужно дзвони,
 І вість сумна летить довкола
 З глибоким жалем в перегони.

Старці чорніють від печалі,
 Й Молитва ллється за Миколу :
 Втишав він їхні болі й жалі,
 І грів їх душу, боєу й голу.

Микола свій був між старцями,
 Любовно ніс їм допомогу,—
 Тепер до Раю йде без тами,
 Бо дати старцю — дати Богу!

Роздав усе старцям Микола,
 А сам в могилу ліг навіки...
 І плаче браття боса й гола,
 Бо де шукать тепер опіки?

* * *

Й пішов митарствами до Раю
 Старців улюбленець Микола,—
 Відбув дорогу вже безкраю,
 Й до Неба блізитьься спроквола.

Аж ось огнєнна рїчка в ноги,
Йому спокуса це остання :
За нею сяють он Чертоги,
Немов та зїронька пораня!

Та як цю рїчку оминати,—
Кругом вода з огнем без краю!
А он з-за рїчки дзвони чути,
Несуться спїви Божї з Раю...

Й стоїть Микола над водою,
До Раю витяг в муці руки...
І як стать з рїчкою до бою,
Як тут не згинути з рознуки?...

Та раптом рїчку криють люди,
Усе старці голодні й голї :
І міст росте й росте повсюди,—
Пряма дорога в Рай Миколї!

І всі зігнули шорсткі спїви,
І лине тихо слово Боже :
«Спасїння вічне для людїни,
Коли голодним допоможе!»

Й полинув тихо в Рай Микола,
Немов мостом, в старців по спїні,
І сяю щастя в нього з чола,
І він раює в Бога й нинї!

II

СКОРБНА МАТИ

Й

ЛЮДСЬКИЙ СИН

ЖЕНЕТЬСЯ ЦАР ІРОД

Женеться царь Ірод, Марія втікає,
Рятує Предвічного Сина,
І вдень, і вночі відпочинку не знає
В гонїтві Святая Родина.

Женеться царь Ірод забити Дитину,
Що стала б в Юдеї царем,
Й розбійному війську немає вже впину
Під лютим царств'єнним псарем.

Женеться царь Ірод, ось-ось вже спіймає
Свою перелякану Жертву.
Ріка перед ними, мов море безкрає,—
Цар схопить її хоча б мертву...

Й Пречиста Марія з Синочком у воду :
« Прийми, о Мій Господи, душу! »...
Та Бог помагає гонїмому роду,—
Ріка обернулася в сушу...

* * *

Женеться цар Ірод, —ось-ось вже спіймає
Свою перелякану Жертву.
Гора перед ними, рятунку немає,—
Цар схопить її хоча б мертву...

«Сховай мене, гóро!» кричить Мати Божа:
«Рятуй мені Пёрвенця Сина!»
А за́ду женеться царствéнна сторожа,
Остання настала година...

Й гора розступилась, й сховала Марію,
І всю беззахисну Родину,
Й Пречиста до скорбних грудей Свою Мрію
І Втіху тулила Ђдину...

* * *

Святая Родина блукає в пустині,
Скрізь голій пісок перед оком,
І лячно, і сумно усім в самотині,—
Чагує тут смерть з зрадним скоком.

Й надбігли леві до Святої Родини,
І дико, і грізно ревали,
Й не бачив вже Йóсина Марії й Дитини,—
Злітались на по́дь орли...

Та витягнув ручку Ісус в тій хвилині,
І левам подав остерогу:
Затихли леві, і служили Родині
І вказували путь-дорогу...

* * *

Б'є голод Святую Родину в пустині,—
Від вчора нічого не їла,
Дістати б поживи бодай хоч Дитині,
Для цього худенького Тіла!

Аж ось перед Ними фіґуриниці плідна,
Струнка й тополєво висока,
Та плєду дістати людина не гідна,
Принада ж манліва для ока.

І витягла ручку Святая Дитина,
Й фіґуриниці знака дала :
Нагнулося дерево, — й Іла Родина,
А Мати, як рожа, цвіла...

* * *

Й являиво Родина в пустелі блукає,
А Ангел показує путь,
Осліплює море піскове безкрає,
Вітри їх гарячі січуть.

А тільки зазоріє край де оази,
Спокійо шукає Родина,
І в очах Пречистої перли без скáзи,—
Втішається з Пєрвенця Сина.

Пречиста тримає за рученьки гожі
Свойого Предвічного Сина,
Й де ступить Синсчок, зоріють там режі,
І квітне червєсна кашина!

Й втішається радістю Сєрбная Мати,
І щастям брєнять Її очі,
А тільки зачнє на пустелі смеркати,—
Знов сунуть дивовица ночі...

ЯКА Ж ТО НЕЗЕМНА КРАСА!

бігла Святая Родина в пустині,
Палили Їх спрага та спека,—
Єгипет дає Їм що вчора, те й нині,
А тут ще дорога далека!

Аж ось раз розбійників стріла Родина,—
Забрати осла їм хочать...
І як же тоді понесуть Збігці Сина,—
Вони лиш за Нього тремтять!...

Один із розбійників вгледів Дитину,—
Яка ж то неземна краса!
І Збігців лишили вони в ту ж хвилину,—
Розкрилися ї їм Небеса!...

БЛАГОРОЗУМНИЙ РОЗБІЙНИК

безлюдній пустині Марія блукала,
 Й нема де сховатись від нощі,
 А тут чути реви гієни й шакала,
 І бліднуть їй личка дівочі...

Аж бачить Марія простору печеру,
 І входить до неї Родина :
 Хазяйка погожа лаштує вечерю,
 Купати готується сина.

І Діва благає пустить почувати
 Собі й всій голодній Родині :
 Намучилась з Сином налякана Мати
 В гарчій безлюдній пустині!

А жінка до Неї : « Моя Ти Убога,
 Розбійники — всі мої діти :
 У їхніх руках вся пустинна дорога,
 Чи схочуть вони Вас пригріти? »

Марія в розпуці : « Однак пропадати
 На голій безводній дорозі! »
 І просить господарку Скорбная Мати
 Помити Синочку хоч но́зі.

А жінка : « Від рódів дитя моє хворе,—
В руках і ногах нема руху »,
І світиться в очах безбeрежне горе,
Терпiти його нема духу...

І жінка Синочка взяла від Марії,
І в кúпiль всадила дітей,—
Купають у сльóзах жiнкi свої мрiї,
Утiху зболiлих грудей...

Аж кинувсь, як риба в озерці, калiчка,—
Й ногами бив сóлодко воду :
В Исуса втопив свої зóрянi вiчка,
І радiсно пив насолоду...

І скрикнула жiнка, і в ноги припала
Марії за чудо оце,
А в Дiви до Бога понеслася хвáла,
Й горiло промiнням лице...

Вернулись розбiйники, й падали з дива,
Почувши про ласку Господню,
І щезла Марії недоля жахлива,
Що пхала всiх їх у безодню.

Минулися роки, й калiчка-дитина
Розп'ята була із Пророком :
Пiзнав він Исуса, як Людського Сина,
Конав на хрестi Той пiд боком...

РОЗБІЙНИК

андрує Родина, й вже сили немає,
 Терпіти тяжку цю дорогу!...
 Печера розбійників на ніч приймає
 Старого з Дитям і Небогу.

І бачить Марія, — зболіле хлоп'ятко,
 Й палає в огні його мати,
 І зараз Пречиста взяла немовлятко,—
 Поживи зболілому дати.

І тільки дитина спожила краплину,—
 Здоровою стала в ту мить,
 Одужала й матінка в ту ж хвилину,—
 Звелася з постелі й тремтить...

І плаче щаслива розбійнича мати,
 І тулить синочка до лона,
 Розбійники ж стали дорожнім на чати,
 В пустелі міцна оборона.

Пізніше розп'яте було на Голготі
 З Ісусом дитя оце хворе,—
 І зразу розбійник признав у скорботі
 Ісусове серце просторе!...

С О Н

К олише Пречиста Предвічного Сина,
Та вснути Ісусик не може,
Вже спати б Дитині остання година,—
Набавилося Дитя Боже.

Колише Марія, й над Сином співає
Солодкі насонні пісні,
Та прошений сон за горáми блукає,—
Ісусові очі ясні.

І з неба злітають Анголики хором,
І бавлять дитину до сну,—
Ісусик всміхається, й радісним зором
Прощає Мамусю яну́.

І тихо Дитина Свята засинає,
Вартують Анголики сон,
І всяке творіння Дитя оминає,—
Пильнує Його весь Сіон...

ВИНОГРАД

аз Йосип вернувся з роботи додому
 З гостинцем садовим Дитині,—
 Рясний виноград його Сину Малому
 Й усій своїй милій Родині!

До плоду Ісус простягнув Свої руки
 Й узяв Собі грóно доспіле,
 І їла Дитина, а Мати в розпуці
 Хилила обличчя омліле :

Бо сік з винограду, мов кров та червона,
 Скривавив Святую Дитину,—
 Пат'юки криваві покрили хітóна
 Й спливали з обличчя без впишу.

Ісусове личко покрилося кров'ю,
 У крові липкі білі руки...
 А Мати Пречиста то сяла любов'ю,
 То мліла з тужної розпуки...

ЗАСТУПНИЦЯ НАША В НЕГОДАХ

аз Мати Пречиста сиділа над морем,
Обнявши руками Дитину,
Маріїне серце вкривалося горем,
І рвалося з болю без виину.

Громáми кричало розбурхане море,
Здіймалися хвилі, як гори,
Й ревлó грюкотіння грізне та суворе,
Й лякало стемнілі простори.

Рибацькі човні на шаленому морі
Боролися з хвилями сміло,
І рвалося серце Пречистої в горі,
Обличчя з печалі горіло...

Хвилина, — і стали б човній потопати
В глибоких розбурханих водах,
Та молитесь ревно Пречистая Мати,
Заступниця наша в негодах!

І ручку піднесла Святая Дитина,
І море поблагословила :
Вспокійлось море, — і тиха година
Над водами витягла крила...

І МЕЧ ДУШУ ПРОШИЄ ТОБІ

речиста Синочка Свого колихала
 На постільці білій в хатині,
 І думка мережку рожеву снувала
 Про долю коханій Дитині.

І тихо співала Пречистая Мати,
 Втопивши в Дитині замріяні очі,
 Та раптом ось стали із мли випливати
 Семенові ті віщування пророчі :

« Призначений Він на надіння й вставання,
 Й меч душу прошиє Самій же Тобі »...
 І тиснуться в серце Марії ридання,
 Й вривається пісня в тужливій журбі...

Й схилилася в тузі над Сином Марія,
 Як зрізаний колос на полі,
 Й погасла змережана матерня мрія
 У хмарах будучої долі...

І СНИТЬСЯ ІСУСУ

абавивсь Ісусик, і сонну голівку
Схилив на подушечку білу,
Розкидав всі забавки Він на долівку,
А з ними й троянду розцвілу.

І міцно заснула Святая Дитина,
Вартують Ангѳолики сон,
І гралось з Дитям у насѳнну годину
Усмїхнене сонце з вікн.

І сниться Дитині, що забавки стали
Речами терпіння будѳчого,
І вїї спросѳння від сліз трепотали,
А серце — від суму палючого...

І сниться Дитині грядучая доля,
Всі речі майбутньої муки,
Що виткала заздрісна людська сваволя
Та горді розбѳщені руки.

Й підводитись вѳору став хрест над Дитиною,
Й на ньому терновий вінець...
Так тяжко на світі вродитись людоїною,
Ще й знати гіркий Свій кінець!...

І сниться Ісусу, як доленьку млѳсну
Готують Йому горді люди,
Й Святая Дитина жахаеться зѳ сну,
Й не дишуть пригнічені груди...

ГОЛУБОЧКИ

Пречистая Матінка в гай за водою
 З Синочком Ісусом ходила,
 І їх голуби супроводять юрбою,
 Й на сонці блищать білі крила.

Горнятко на воду в Марії в лівиці,
 Правіцею Сина провадить,
 А сонце сміється Пречистій Дівичі,
 Й до гаю зеленого надить.

І сіла Марія в гаю біля дуба,
 І птахів годує Дитина :
 Приймає голубів стиглим зёрном — це люба
 Забава Господнього Сина.

Все зёрно роздав, нема чим годувати,
 А гості так просять ще їсти!
 Й скорботою вкрилася Божая Мати,
 Потёмніли очі в Невісти.

А птахи сідають Ісусу на рúці,
 І зóрять Йому в ясні очі.
 Безрадна Марія сумує в розпуці,—
 Пустити голодних не хоче.

Й Ісусик набрав повні ямені пісочку,
 І птахам сипнув в дві рúці :
 Й поспалось зёрно в зеленім гайочку,—
 Й справляють бенкет голубці!...

Усе відає Бог у ману...

УСЕ ВІДДАЄ БОГУ ШАНУ

Вгайочку ходила Пречиста Марія,
 На руцях у Неї Синок,
 З очей Її полум'ям сяє надія,
 І повно мрійливих думок...

По-райськи пишалося літо погоже,
 Скрізь повно яснóго проміння,
 І тулить Свята до грудей Дитя Боже,
 І мліє від щастя й горіння...

Побачив Пречисту вівчарик хлончина,
 Й до Неї, — за ним вся отара,
 Й несуться всі гаєм до Божого Сина,
 По небу немов біла хмара.

Вівчарик підбіг до Святої Марії,
 Й мов в Храмі, укліякнув на луні,
 Й руками тремт'ячими вóнні лелії
 Ісусу простягує в рúці.

Підбігла й отара, і гóлови долу
 Схилила побожно в покорі...
 В Марії засяяла радість по чóлу,
 І мрії заграли просторі...

І з дива причаїлась пишна природа,
 Усе віддає Богу шану,
 А в Матернім серці палкá наслода
 Й шéпiт Святого Йордáну...

ГЛИНЯНІ ГОРОБЦІ

уляє малота, і ліпить із глини,
 Як забавки, влюблені птахи,
 Їм лиця горять, червоніші калини,
 З плечей позсувалися лахи.

І зливою плетється додолу проміння,
 Голівки дітей вимиває,
 Навколо заснуло гаряче каміння,
 Над хлопцями — Небо безкрає.

На гульбищі й Первенець Діви Марії,
 Дванадцять пташок Він зліпив :
 Співає та ліпить, у захваті мрії,
 У працю всю душу втопив.

Аж мчаться законники з ляком великим :
 « Хіба ви забули суботу? »
 І криком суворим і вереском диким
 Налякану вкрили малоту.

Ісус вмить дихнув на наліплені птахи,—
 Й шпурнули живі горобці!
 І в душі законні вчепилися страхи,—
 Попадали ниць мудреці...

СОНЯШНЕ ПРОМІННЯ

ящить в Назареті дівчора на мурі,
 Між ними Маріїн Ісус,
 Мур високо пнеться, й батьки їх похмурі
 Бояться за діти спокус!

А сонце прорвалось, й злото-проміння
 Дощем виливалось ряснім,
 Й воно відбивалось від муру каміння,
 Мов килимом жовтояснім.

І скочив Ісусик на злате проміння,—
 Й додолу по ньому спустився,
 А діти та люди зайшли в остовпіння,
 І як Син Маріїн не вбився?

І кинувся з муру сусідський хлопчина
 Й собі на проміння гаряче,—
 Й оплакував батько невчасну смерть сина
 За це безрозум'я дитяче.

Й Ісусик наблизивсь до мертвого друга,
 Рукою диткнувсь його чола,—
 І звівся хлопчина, а ціла округа
 Збігалась на чудо здвокола...

ДИТИНА УЧИТЕЛЬ

надхненням небесним під дубом широким
 Ісусик Маріїн навчає,
 І слухають діти з завзяттям глибоким,
 Затихло довкілля безкрає.

Щоденно насуть свої вівці тут діти,
 Біля Назарету на полі,
 Кругом них трава та пахучії квіти,
 Як друзі дитячої волі.

Набігавшись діти, спішать до науки,—
 Ісус їх навчає Закону,
 І сперши голівки на спалені руки,
 Всі мріють про чуда Сіону.

Ісусик навчає про Вишнього Бога,
 Про прихід Месії Святого,
 Й близькою здається до Неба дорога,
 Спасіння ось прийде затого!

Й шугають надії в дитячій голівці,
 Так ваблять навчання Пророці,
 Всі слухають мрійно, й покинені вівці
 Ісусові дивляться в очі...

Нехай візьме свого хреста...

НЕХАЙ ВІЗЬМЕ СВОЙОГО ХРЕСТА !

міялося сонечко любо та ясно,—
 З землею вінчалась весна,
 Святая Родина в садочку завчасно,—
 Від рання працює вона.

Витісує Йосип сусіді ослона,
 Марія куделю лаштує,
 А Пёрвенець милий дівочого лона
 Все забавки пильно майструє.

І мріє рожево Пречиста про Сина,
 А Йосип все пісню виводить.
 Аж дивиться Мати — їх Мрія Єдина,
 Ісусик поважно підходить :

Дитина, як забавку, х р е с т змайструвала
 Й несе похвалитись Марії...
 І в матерне серце впились люті жала,
 Закрились пречистії вії...

СКОРБНА МАТИ

шла подем Пречистая Мати,
 И за руку Синючка велá,
 І стала волошки збирати,
 И віночка Дитині сплела.

И наділа Йому на голівку,
 И втішалася щастям Жона,
 А сонце сміялося ясно,
 І Мати цвіла, як весна.

А Хлопчик хрестом простяг руки,
 И потёмніло поле навколо :
 И волошки зробилися тёрням,
 И до крові впились Йому в чоло...

И жахнулася Скорбная Мати,
 И рвонулося серце з розпукки,
 І кинулась з поля втікати,
 Вхопивши Синючка на руки...

Я ПАСТИР ДОБРИЙ

Вмивалося сонце, й веселе проміння
 Додолю потоком лило,
 Все спрагле живе і гаряче каміння
 Його ненаситно пило.

Вмивалося сонце, і радість небесну
 На землю трусило, мов з міху,
 Між людьми збудило омріяну вєсну,—
 Скрізь повно пісень, повно сміху.

Витісує Йосип новόго ослона,
 І пісня шугає в довкілля,
 Марія куделю пряде на хітона,
 На серці Пречистій весілля.

А Хлопчик-Пестунчик з ягнятами грає,
 Годує та поїть водою,—
 Пастух за ягнятами з криком ганяє,
 То вівці за Ним чередою.

І тішиться Мати, і в Пастиря Сина
 Втопляє Свої мрійні очі,
 Й від щастя цвітуть, немов в дузі калина,
 Ніжні Ї лиця дівочі!

ЦАР ЮДЕЙСЬКИЙ

пинилося сонце, й гарячим промінням
 Увесь Назарет обсипає.
 Лящить гурт веселих дітей під камінням,
 Їх вігадкам краю немає.

Шукають царя пастушки галасливі,
 Щоб правив Юдею він, —
 Обрали Ісусика, й крики щасливі
 Несуться, як радісний дзвін!

На камінь встелили діряві хітони,
 Й на трон посадили Обранця,
 І радісні крики, мов срібні дзвони,
 Літають на честь їх Коханця.

Із квіток пахучих сплітають корону
 Й кладуть на голівку Обранцю,
 Й складають пошану Юдейському трону,
 Й кінця нема співам та танцю.

І стала дівора круг Нього півколом,
 Як ті царедворці бучні,
 Ісус же на троні з піднесеним чо́лом,
 Горять Йому очі ясні.

Й покірно схилялися всі перед троном,
 Немов той гнучкий очерет,
 Й доквілля наповнене сміхом та дзвоном,
 В проміннях горить Назарет...

САДІВНИК

ставши до світу, працює ззарання
 Ісус у весіннім садочку,—
 Він слухає й чує найтихші відхання
 В покритім росею листочку.

І впливло сонце, млинóве мов коло,
 Й заграло на рáníшніх рóсах,
 Ісусу цілунок метнуло на чо́ло
 Й заплуталося в довгих рóсах.

Святий Садівник оглядає рослини
 Любовно, як мати дітей,
 Від вітру прив'язує їх до тичини,
 Мов тóлить Собі до грудей.

І шле Він барвисті святі Піснопі́ння
 До Неба Отцеві Своїому,
 А Батько снопами гаряче проміння
 Рєзтрушує Сину Святєму.

Аж рипнули двері, й Пречистая Мати
 Весінньому ранку до пари,
 В садочок ще сонна майнула із хати,—
 Та й стала темніша від хмари :

Ісус, щоб тримались міцніше рослини,
 Тичини поставив з хрестами...
 Поглянула Діва, — й тієї ж хвилини
 Їй серце прошилось мечами...

ВІЧНИЙ ЖИД

сус ніс хреста, і в омліні в дорозі
 Вже падав у порох з несили,—
 Об гостре каміння оббив босі позі,
 На плéчах кривáвились ж́или...

Коли б хоч розп'яттям Голгота остання
 Ці муки нестéрпні покрила!
 Забрало вже духу терпіти знуцáння,
 Тягнути хреста вже несила...

Присісти б на хвилю... Спочити минуту...
 Повітря схоп́ити в легені...
 А нáтовп у душу вливає отруту,
 Бичі в вояків он у ямені...

* * *

І кóтиться піт із Христового чо́ла,
 Горить, немов по́лум'ям, спі́йна,
 І дивляться очі з благанням довкола :
 А може ще є де лю́діна?

Ось хатка шевцева, стара та убога,
 Їй сама просить сісти лавиця,
 А нести хреста уже більше незмога,
 І ллється не піт, — кривавиця...

Ісус раз зцілив був шевця Агасфѣра,
Цьогó не забув він ще може?
Бо інші всі друзі — товпа-ненажера,
Забули святе Слово Боже...

Й усмішка несміла на устах заграла,
Й Ісус уклонився шевцеві :
« Нехай буде Богові вічна хвала,
А сили твої — як крицѣві!

Я тут, Агасфѣре, край тебе присяду,
Хоч випростаю хвору спіну »...
І в очах зболілих горять муки аду,—
Спочити б бодай на хвилину!...

Й спинився Ісус, і спинилися люди :
Хай справді спочине хвилину!
І очі товпи в Агасфѣра зусюди,
А той мов напився поліну...

Бо мислив собі хитрий швець : « З-за Ісуса
Останній зарібок втеряти?
І так з того зцілення — тільки спокуса,
Й розігнано друзів від хати »...

* * *

І жид не дозволив присісти Христові,
Ще й пхнув Його болізно в лоті :
« Іди собі далі! »... Й в безсердому слові
І гнів, і зневага в отруті...

Й здригнувся Ісус на цю злобну подяку,
Згоріле лице вкрили хмари...
Спинилося й сонце із сóрому й ляку,
Й чекає безсердому кари...

« Піду, Агасфере, хоч йти вже незмога,—
Промовив Ісус у печалі :
Та знай : тобі стелиться вічна дорога,
І скрізь ти почувш : Йди далі! »...

Й Ісус кладе знов хреста з болем на спину,
Товпа в насолоді регоче...
А жид аж кипить в ярій люті без впину,
Й сміється на слово Пророче...

* * *

Й півмертво посунув Ісус з хрестом далі,
На чолі струмочки криваві...
А скараний жид поніс юдські всі жалі,
Як вічний скитальник в неслав'ї.

Й сполішилось кórшаком в нього сумління,
Що скривдив Святого Пророка,
Й погнала навіки шукати спасіння
Недоля шевцева жорстока...

Й тиняється жид, Агасфёр той світами,
Й ніде не знаходить спокою :
« Йди далі! » він чує у кожної брами,
Й показують двері рукою...

Минають віки, й нема місця для жида,
І він усе бродить по світу,—
Безсмертний, тиняється скрізь, як сновіда,
Й ніде не знаходить привіту...

ПЕРЛИ

Під хрестом розпиналася Скорбная Мати,
 А Син на хресті пив страждання :
 Уже більше Їй радості й щастя не знати,—
 Зайшла Її Зірка Порання!...

Святі сльози лилися рікою в Марії,
 І злякану землю палили :
 У сльозах гартувалися Матерні мрії,
 Й зростали спасенні сили...

Й обернулися в перли ці сльози гарячі,
 Й розніслись по цій землі,
 І тому дорогі вони, Матерні Плачі,
 Що світять скорботним у млі!

Тож то перли — то Скорбної Матері сльози,
 За Сином пречисті ридання,
 Вони втішують людські душевні морози,
 І світять, як зірка порання.

ГОЛУБ І ГОРОБЕЦЬ

Спаситель віддав на Хресті Свого духа
 Отцеві Предвічному в Рўці,
 Сстеро́жа ж бездушна підходить і слуха:
 Чи Він не живий ще по муці?

Сидять на Хресті над Ісусом два пта́хи,
 Гелубчик ясний й горобець :
 Вони зріли всі Його муки та жахи,
 Знуца́ння жорстоких сердець.

« Жив, жив! » цвіринчить горобець про Ісуса,
 А голуб любовно : « Умер! »
 Жорстокій стеро́жі звабліва спокуса
 Помучить Страждальця й тепер.

І воїн списом проколов Христу бо́ка,
 І витекла кров і вода...
 « Умер! » плаче в голуба ту́га глибока,
 « Жив, жив! » лютий крові жада.

Аж сонце спинилось з гіркої облуди,
 Довкілля грозить герсбцю,
 І не́слось до Бога благання зусюди
 Спишити зажерливість цю...

« Ти голубе, будеш в любові між людьми »,
Господь Бог Свій óсуд прорóк :
« А ти, — у гнóю будеш порпатись грóдьми,
І ситим не будеш повóк! »

ВОСКРЕСНЕ ІЗ МЕРТВИХ УЧИТЕЛЬ !

Шділи Апóстоли сумно в кімнаті,
 І їли вечерю суботню.
 З Ісусом усі святі мрії розп'яті,—
 Лишились на страту самотню...

Й промовив один з них, в надію сповитий :
 « Воскресне із мертвих Учитель!
 Воскресне й весь світ, Його кров'ю обмитий,
 Для всіх Ісус буде Спаситель! »

А другий сумнівно хитнув головою,
 І бив оживляючі мрії :
 « Як риба в тарільці цій стане живою,
 Воскресне тоді Син Марії! »

І тиша гробóва кімнату сповіла,
 На рибу втопили всі очі...
 Пречистій М:рії терпіти несила,
 Рвуть душу ці мови прерочі...

Аж риба в полумиску затрепотала,
 Й підкинулась вверх, мов жива :
 І радість небесна в кімнаті заграла,
 Й линúлись спасéнні слова!...

БЕНКЕТУЄ ЮДЕЙСЬКА СТАРШИНА

енкетує весела юдейська старшина:
Нема вже загрози Христа!
Покінчили з наукою Людського Сина,—
Закрив Він навіки уста!...

Бенкетує старшина, й вдовілля безкрає
Несеться гучне, до небес!
Та ось громом юдейка в кімнату влітає :
« Пророк Галилейський воскрес! »...

І підвівся найстраший, та й став кепкувати
Запеклий то був фарисей :
« Аж тоді Галилей цей воскресне розп'ятий,
Як півень устане оцей! »

І регоче старшина, і півня влітає,—
Лящить він у них за зубами :
Всі веселі, і впину дотіпам немає,
Кепкують з Пророка без тами.

Аж ось півень лопоче крильми із тарілки,
І голосно всім : Кукуріку!
Протверезились всі від міцної горілки,—
Страху не забудуть довіку!...

І поіадала долу старшина з омління,
І рбзнач несеться з грудей :
В прочування заплати не бачать спасіння,—
Усіх переміг Галилей!...

ПРЕЧИСТАЯ ДІВА ПО МУКАХ ХОДИЛА

речистая Діва по муках ходила
 І бачила грішних страждання,
 Вже більше терпіти страхіть цих несила,
 І душать Марію ридання...

І впала Пречиста хрестом перед Троном,
 А з Нею небесні всі Лики,
 І Небо наповнилось плачем та стоном,
 Благає Христа Хор великий :

« О змилуйся, Господи, змилуйся, Сину,
 І грішним зменші муки люті,
 Пошли їм розраду бодай на годину,
 Щоб Бога хвалили й закуті! »...

І плаче Пречиста, і Сина благає,
 А з Нею небесні всі Хори,
 І сумом покритося Небо безкрає,
 Й Сіонські величні простори.

І Син Милостівий піднявся із Трону,
 І громом по Небу прорік :
 « Нехай буде грішним ця ласка Сіону,—
 Полégча всім їм раз на рік!

Нехай будуть вільні всі грішні від муки
Від Страсті Моеї до Духа :
У цей час не матимуть в а́ді розпуки,—
Для них буде спокій і скру́ха!»...

НА ПИЛАТОВИХ СКЕЛЯХ

чистий в Ісусовій праведній Криві!»
Голосить Пилат між камінням,
А сонечко рвине, як світло любови,
Сміється весінім промінням.

Сьогодні Великая П'ятниця в лю́дях,
Сьогодні Христос був замучений,—
Й здіймається пекло в Пилатових грудях,
Й не має споко́ю, розлучений...

По лікті обривкані в кров його руки,
На тілі кривавляться шрами,
Горить йому серце з нестерпної муки,
Й він мчитьса беззўмно гора́ми...

А прївид минулого тїпно женеться,—
Ісус скрїзь в терно́вїм вїнці...
Й на скелї найвищї Пилат люто пнеться,
Та й тут горять прївиди ці.

Цар Римський нагнав з Палестини Пилата,—
Заслав його в Галлію дику,—
За засуд Ісуса з печаткою ката
Несе він покуту велику.

Не виніс в заслання Пилат цієї муки,—
І в озеро кинувсь глибоке,
Та цим не позбувся тяжкої розпукки,—
Колотить сумління жорстоке...

Й щоранку в Великую П'ятницю рано
З озера Пилат випливає :
Невинною Кров'ю всі руки залляно,
І в очах терпіння безкрає...

Й від муки душевної дико несеться
Горіями по гострих каміннях,
На скелі шпичасті в розпукці він пнеться,
Й кричить у нелюдських терпіннях...

Й над вечір до озера знов він вертається,
І кров з своїх рук відмиває,
Й як в озері сонце на сон покупається,—
Знов в хвилі його поринає...

АРХАЇЗМИ В ЦІЙ КНИЖЦІ

б и ч — батіг
б л а г о у х а́ н н я — пахоці
в о ї н — вояк
в о́ н н и й — пахучий, запашний
в с ў є — даремно
д е с н і́ ц я — права рука
к о р о м о́ л и — заколоти, свари
л а́ д а — дружина
Л и к — збір Святих
л о́ н о — груди
м и л і́ с т ь — ласка
н а в с ў є — надаремно
н о́ з і — ноги
П а л а т а — Божа оселя, Небо, Рай
р у́ ц і — руки
с т о́ п и — ноги
с т р а с т ь — муки, страждання
Ч е р т о́ г — Божа Палата, Небо, Рай
я́ р и й — гнівний, лютий.

ЗМІСТ ЗБІРНИКА
« ЛЕГЕНДИ СВІТУ »

I. НА ВОЛЮ З В'ЯЗНИЦІ ЖИТТЯ.

сторінки:

Легенди старогребрейські :

1. Квіти	9
2. Соловей	10
3. На ріках Вавилонських	12
4. Любов сатану переможе!	15

Легенди індійські:

5. Життя людини	18
-----------------------	----

Легенди єгипетські:

6. В горіні вічним — щастя й сила	22
7. Світання	24

Легенди арабські:

8. Китайка чорна — нагорода	26
-----------------------------------	----

Легенди грецькі:

9. До сонця	28
10. Смерть — то щастя	29

Легенди європейські:

11. Наші Молитви	30
12. Добре серце	31

Легенди слов'янські:

13. Смерть не знана	34
14. Незгода — то смерть	36
15. Прощу, та не забуду	38
16. Подружжя	40
17. Лиха жінка	42
18. Зозуля	46
19. Дати старцю — дати Богу	48

II. СКОРБНА МАТИ Й ЛЮДСЬКИЙ СИН.

Легенди світу:

1. Женеться цар Ірод	53
2. Яка ж то неземна краса!	56
3. Благорозумний розбійник	57
4. Розбійник	59
5. Сон	60
6. Виноград	61
7. Заступниця наша в негодах	62
8. І меч душу прошис тобі	63
9. І сниться Ісусу	64
10. Голубочки	65
11. Усе віддає Богу шану	66
12. Глиняні горобці	67
13. Соняшне проміння	68
14. Дитина Учитель	69
15. Нехай візьме свого хреста	70
16. Скорбна Мати	71

сторінки:

17. Я Пастир добрий	72
18. Цар Юдейський	73
19. Садівник	74
20. Вічний жид	75
21. Перли	78
22. Голуб і горобець	79
23. Воскресне із мертвих Учитель	81
24. Бенкетує юдейська старшина	82
25. Пречистая Діва по муках ходила	84
26. На Пилатових скелях	86
Архаїзми в цій книжці	89

НЕПЕРІОДИЧНЕ ВИДАВНИЦТВО
« НАША КУЛЬТУРА »

що виходило в Варшаві й було закрите німцями в 1939-му році, знов приступило до видавання праць головно з ділянки української культури, мови та красного письменства. Буде виходити не менше, як по дві книжки на місяць.

Видавництво розпочинає свою працю з глибокою вірою, що все українське громадянство знайде належне зрозуміння для наших зусиль дати кожному українцеві й кожній українці корисну книжку.

Ми закликаємо всіх людей доброї волі масово поширювати наші книжки, бо тільки від цього залежить розвиток і вся доля нашого Видавництва, якому доводиться працювати в важких умовах емігрантської дійсности.

Це й дасть Видавництву змогу виконати поставлене завдання: доброю книжкою служити Народові.

Видавництво працює під головним проводом Митрополита Іларіона (Проф. Д-ра Івана Огієнка).

Адреса Редакції :

Митрополит ІЛАРІОН
LAUSANNE, « Béthanie » - SUISSE.

Всі замовлення на наші книжки просимо слати на адресу :

EDITIONS J. A. V.
70, Rue du Faubourg Poissonnière, PARIS X (France).

**В найближчому часі виходять такі праці
Митрополита ІЛАРІОНА (Огієнка) :**

1. Легенди світу — *Збірник світових легенд.*
2. Марія Єгиптянка — *Поема.*
3. На Голготі — *Поема (Страждання Українського Народу).*
4. Українська Церква й наша культура.
5. Українська літературна мова — *Правопис, основи літературної мови й словник.*
6. *Рід слів в українській мові, з словником.*
7. *Географічні назви в українській мові, з словником.*

